



# BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ HABER BÜLTENİ

TÜRKİYE ODALAR VE  
BORSALAR BİRLİĞİ  
BİLGİ HİZMETLERİ  
DAİRESİ

## İÇİNDEKİLER

- 1 Gelişen ve Büyüyen İnovasyon
- 2 Telekom Sektörü Büyüyor
- 2 Bankaya Güvenlik Tazminatı Ödeme Cezası
- 3 Teknoloji Medya Telekomünikasyon Öngörülleri
- 4 Bütün Bilgiler Tek Kartta
- 4 Küresel Bilişim Teknolojisi Raporu
- 5 Bilgisayar Programları Kayıt ve Tescil İşlemi Başladı
- 6 Ailelerin Teknoloji Sorumluluğu

TOBB BİLGİ HİZMETLERİ DAİRESİ AYLIK BÜLTENİ NİSAN 2007 YIL 2 SAYI 15

## GELİŞEN ve BÜYÜYEN İNOVASYON

**Hizmet sektörü son yıllarda, Avrupa Birliğine üye ülkelerinin büyümesinde ve gelişmesinde belirleyici bir rol oynamaya başlamıştır.**

Eurostat'ın yaptığı bir araştırmaya göre; son 20 yılda Avrupa ekonomisinde ki iş olanaklarının büyük bir çoğunluğunu hizmet sektörü yaratmaktadır. Avrupa Komisyonu tarafından da buna bağlı olarak "Hizmetlerde ki Inovasyonu Canlandırma" başlıklı bir rapor hazırlanmıştır.

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan rapor da hem genel alanda hem de özel alanlarda inovasyonu ve ekonomik rekabeti geliştirmenin yollarını incelemiştir. Ayrıca, Lizbon Stratejisi'nin "2010 yılında Avrupa'yı dünyanın en dinamik ve rekabet gücüne sahip en yüksek bilgi toplumu" olan ana hedefine ulaşmak için de inovasyonun desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Büyümeyi ve gelişmeyi daha iyi bir seviyeye getirmek için yapılan teşvikleri, ortaya çıkabilecek zorlukları ve inovasyon potansiyelini kullanmayı araştıran raporda bazı öneriler ile yönlendirmelerde yer almaktadır. Raporda anlatılan konuları aşağıda özet halinde bulabilirsiniz.

1) Avrupa'da yaşanan ekonomik gelişmeler genel anlamda kıtayı başarılı bir nok-

taya ulaştırmıştır. Avrupa'daki iş olanakları, GDP ve verimlilik oranları; tamamen hizmet sektörü ile aynı doğrultuda gelişmektedir. Hizmet sektörü; Avrupa Birliği üye ülkelerinin büyümelerinde ve gelişmelerinde etkin bir rol oynamaktadır. Bu büyümede ki en önemli rol ise; inovasyon'dur

**"Son 20 yılda Avrupa ekonomisinde ki iş olanaklarının büyük bir çoğunluğunu hizmet sektörü yaratmaktadır."**

2) Hazırlanan rapor Avrupa Birliği'nde inovasyon hizmetlerinin ilerlemesi için gerekli stratejileri araştırmıştır.

3) Hizmet sektöründeki AR-GE çalışmaları 2003 yılında %15,1'e ulaşmıştır. Bu artış temelde 3 nedene bağlıdır. Bunlar; hizmet sektöründeki AR-GE ölçümünün gelişmesi, AR-GE yoğunluğunun

artması ve hem kamu hem de özel sektörlerde AR-GE çalışmaları için dış kaynak kullanımının artmasıdır.

4) Ayrıca, hizmet inovasyonu, sermaye artışına ve teknolojik altyapıya bağlı olmayan yeniliklerde, organizasyonsal düzenlerde ve pazarlarda oluşan değişikliklerle yakından ilgilidir.

6) Yeni çalışmaları desteklemek adına devlet tarafından daha fazla maddi yardım yapılmalıdır.

7) Raporun geri kalan kısmında, inovasyona bağlı olarak oluşan problemler ve müdahale gerekçeleri ele alınmıştır.

Tamamı 44 sayfadan oluşan ve orijinal ismi "Fostering Innovation in Services" olan rapora <http://www.europe-innova.org/servlet/Doc?cid=7550&lg=EN> adresinden erişilebilir.

İNOVASYONFORUM



## TELEKOM SEKTÖRÜ BÜYÜYOR

**Telekom Endüstrisi Derneği (Telecom Industry Association –TIA)** son yayınlanan “Global Telekom harcamaları” araştırmasına göre, Telekom endüstrisinin gelirlerinin artmakta olduğu ve 2010 yılında 3 trilyon \$’a ulaşacağı tahmin ediliyor.

Rapor, geniş-bant ve yüksek-hızdaki servisler için oluşan talebinin oluşturduğu gelirin, geçen yıl dünya genelinde % 12,1 artarak satışlarda 2,1 trilyon \$ düzeyine ulaşıldığını gösteriyor. Rapor 2010 yılında dünya genelinde Telekom pazarının satışlarda 3 trilyon doları bulacağını belirtiyor.

Telekom sektörü 1 trilyon \$’lık satış barajını 2000 yılında geçmişti. Pazarın bu yıl 2,3 trilyon \$’ı 2008’de ise 2,5 trilyon \$’ı geçmesi bekleniyor. TIA raporunda şunları belirtiyor : “Hem kablosuz abonelerinin artması, hem de eğlence ve diğer sesli iletişim içermeyen kablosuz başvurularından gelen ARPU’nun artışı ile beslenen geniş-bant pazarı hali hazırdaki büyümesini sürdürmüştür. Kamusal network ekipman harcamalarının artması ve kurumsal ve kamusal network ekipmanlarının desteklenmesinde gerekli olan servisler için yapılan harcamaların artışı büyümenin ana faktörleri olmuştur.”

TIA raporu bu sene ile 2010 yılı arasında global kablosuz geniş-bant pazarının yıllık % 12,2 büyüme göstereceğini ve aynı dönem içerisinde karasal hatlardaki taşıyıcı gelirlerinde büyümenin yalnızca % 2’de kalacağını öngörüyor. Rapora göre geniş-bant Internet erişimi yıllık % 17,6’lık bir oranla büyürken, çevirmeli Internet hizmeti 2010 yılına dek yıllık % 0,4 oranında azalacak. Dünya genelindeki ekipman ve yazılım pazarı ise kamusal network harcamalarının kurumsal network harcamalarını katlayarak geçmesi ile 2010 yılına dek yıllık % 8,4 oranında büyüme gösterecek.

TÜBİDER

## BANKAYA GÜVENLİK TAZMİNATI ÖDEME CEZASI

**Bir bankaya ait internet bankacılığı şifresi, başka bir kişi tarafından ele geçirilen ve 2 ayrı hesabından toplam 20,146 YTL’si çekilen hesap sahibi, gerekli güvenliği sağlamadığı iddiasıyla zararının tahsili için banka aleyhine açtığı davayı kazandı.**

Sanal Banka Mağdurları açısından ilginç bir dava, online şubesinden para çalınan bankayı "gerekli güvenliği sağlamadığı" için tazminat ödemeye mahkum etti. Davayı görüşen Kadıköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesine, bankanın avukatı "hesap sahibinin kişisel bilgisayarının güvenliğini sağlamadığını, şifrenin girilmesinde sanal klavye kullanmadığını, havale işlemlerini sınırlandıran parola kullanımını aktif hale getirmediğini" öne sürdü ve şifresini başkalarının ele geçirmesinde kendisinin kusurlu olduğu yönünde savunma verdi.

Mahkeme tarafından yaptırılan bilirkişi incelemesinde, Internet korsanının havaaleyi 15 dakika içinde 16 kez giriş yaparak gerçekleştirdiği ancak bankanın bu kısa süre içinde 16 kez para havalesi yapılmasına dair bir güvenlik sistemi bulundurmadığı belirtildi. Kadıköy 4. Asliye Ticaret Mahkemesi, bilirkişi raporu ve dosyadaki belgelere göre, bankanın objektif özen yükümlülüğünü yerine getirmediği, hafif kusurlarından dahi sorumlu olduğu, davacının şifresini koruma yükümlülüğüne uygun davranmadığı gerekçesiyle bankayı, hesaptan çekilen miktar kadar tazminata mahkum etti. Bunun üzerine banka temyize başvurdu. Ancak Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, internet şubesine girişte sanal klavye kullanılmasının bilgisayar korsanlığını engellemede yeterli olmayacağı nedeniyle, 4.Ticaret Mahkemesinin kararını oy birliğiyle onayladı.

TÜBİDER

## TEKNOLOJİ MEDYA TELEKOMÜNİKASYON ÖNGÖRÜLERİ

**Deloitte'nin yayınladığı, Teknoloji Medya ve Telekomünikasyon Öngörülerini raporu bu alanlara ait ilginç bilgileri gözler önüne serdi.**

### Teknoloji Öngörülerini 2007

Raporda sektörde yaşanması beklenen değişikliklerin bazıları şu şekilde sıralanıyor:

2007'de çevrenin, çeşitli teknolojilerin tasarımı, pazarlanması ve dağıtımını üzerindeki etkisi kilit bir önem taşıyacak.

Bu çerçevede, çevre dostu ürün ve hizmetlerin tasarlanmasının yanı sıra, iş seyahatleri gibi faaliyetlere çevreye daha az zarar veren, teknolojiye dayanan alternatifler getirildiğini, şirketlerin sorumlu enerji tüketimi ile kendilerini farklılaştırdıklarını da göreceğiz.

2007'de, teknolojinin çevredeki enerji kaynaklarından en etkin bir şekilde yararlanması açısından da önemli ilerleme kaydedilmesi bekleniyor.

Taşınabilir cihazların sayısında yaşanan patlama, sektörü en kritik sorunlarından biri olan enerji meselesine odaklanmaya itiyor. Sektörün bu yıl çözümlemesi gereken sorunlardan bir diğeri ise ürünlerin kullanımının basitleştirilmesi olacak.

Deloitte'a göre, 2007'de başarı elde edecek teknoloji firmaları en ileri teknolojiye sahip olanlar değil, ürünün karmaşıklığını asgari düzeye indirenler olacak.

2007'de teknoloji, insanın performansında büyük gelişmeler sağlamak için de kullanılacak.

Deloitte'a göre, 2007 insanın gelişiminde yeni bir dönemin, evrimin evriminin başladığı yıl olabilir.

### Telekomünikasyon Öngörülerini 2007

Deloitte'un telekomünikasyon sektöründeki öngörülerinden bazıları şöyle sıralanıyor: Bilgisayar gerektirmeden İnternet'e doğrudan giren e-posta cihazları ve medya oynatıcıları gibi bir dizi küçük, basit ve ucuz cihaz İnternet kullanımında da önemli bir büyüme başlatacak.

Ayrıca, teknoloji şirketleri İnternet radyo alıcıları, alışveriş terminalleri, el ansiklopedileri ve dijital mesajlaşma cihazları gibi, bilgisayarların maliyet ve karmaşıklığından uzak araçlarda da önemli fırsatlar yakalayabilirler.

Ancak, İnternet'in yoğun kullanımı "İnternet tarafsızlığı" konusunun da bu yıl küresel gündeme girmesini sağlayacak.

Tartışmanın merkezinde daha fazla devlet düzenlemesinin İnternet'in canlılığı ve potansiyelinin korunması açısından gerekli olup olmadığı yer alıyor.

Geniş bant çılgınlığına rağmen, asıl kârın, kolay indirilebilen en küçük dosyalara ve en dar bant genişliğine dayanan SMS mesajları ve cep telefonu melodileri gibi hizmetlerden gelecek.

Ücreti ortalama 20 cent olan SMS mesajlarının 1 megabaytı 1,400 dolar, film satışları ise megabayt başına ancak 13 centlik bir gelir üretiyor. Küresel cep telefonu melodisi pazarı da 4,5 milyar dolarla tüm dijital müzik pazarından daha fazla gelir üretiyor. Buna karşılık, şirketler 2007'de de hemen yanı başlarında duran bu durumu muhtemelen yeterince değerlendiremeyecek ve büyük fırsatları kaçıracaklar.

Ayrıntılı bilgi ve raporun tamamı için <http://www.deloitte.com/dtt/research/0,1015,cid%253D150194,00.html> adresi ziyaret edilebilir.

## BÜTÜN BİLGİLER TEK KARTTA

**TÜBİTAK Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Enstitüsü, akıllı kart işletim sistemini geliştirdi. Plaskart’la yapılan işbirliğiyle, 10-12 avroya ithal edilen sistemin maliyeti 4-5 avroa düşürüldü**

Halen yurtdışından ithal edilen akıllı kart işletim sistemini Türkiye’de geliştiren TÜBİTAK’ın Ulusal Elektronik ve Kriptoloji Enstitüsü (UEKAE) ile Plaskart, yurtdışından 10-12 avroya ithal edilen sistemin maliyetini 4-5 avroya düşürdü. UEKAE tarafından geliştirilen ve Malezya’dan sonra dünyadaki ikinci ulusal proje niteliğinde olan akıllı kart işletim sistemi, çiplere yüklenerek Plaskart’a teslim edilecek. UEKAE ile 5 yıllık lisans anlaşması imzalayan Plaskart da 64 kbyte belleği olan özgün çipleri kullanarak akıllı kart üretimini gerçekleştirecek.

AKİS adı verilen sistemle üretilecek kartların ilk etapta dijital imza, e-kimlik ve sosyal güvenlik kartı gibi projelerde kullanılması hedefleniyor. Projenin bir sonraki hedefi ise GSM ve banka kartlarında da AKİS’in kullanımını sağlamak. Bir UEKAE yetkilisi, “Artık bir çipin üzerinde güvenilir bir sistemimiz var. Kendi ürettiğimiz teknolojiyi Türkiye’ye sunacağız. Hedefimiz 2008 yılında yeni akıllı kart çeşitlilikleri ile akıllı kart sektöründen önemli bir pay almaktır” dedi.

İlk etapta hedef dijital imza, e-kimlik, sosyal güvenlik kartı olacak. Hatta e-kimlik ile sosyal güvenliği aynı kartta toplamayı düşünülüyor. Daha sonra GSM şirketleri ve bankalarla görüşülecek.

IGAZETEVATAN

## KÜRESEL BİLİŞİM TEKNOLOJİSİ RAPORU

**Dünya Ekonomik Forumu’nun, ilki 2001 yılında yayınlanan Küresel Bilişim Teknolojisi Raporu’nun son sayısı, 2005–2006 döneminde listenin ilk sırasında yer alan ABD’nin, 2006–2007 sıralamasında bu liderliğini kaybettiğini ortaya koydu.**

Küresel Bilişim Teknolojisi Raporu’nu ülkelerin gelişiminde teknolojinin rolünü araştırıyor ve ülkeleri bu kriterlere göre sıralıyor. Son raporda ilk sırayı Danimarka alırken, onu İsveç ve Singapur izledi. Geçen dönemin lideri ABD ise yedinci sıraya geriledi.

122 ülkenin değerlendirildiği raporda Türkiye, 52’inci sırada yer alıyor.

Raporun önsözünü yazan Dünya Ekonomik Forumu Başkanı Klaus Schwab, son yıllarda dünyanın bilişim teknolojilerinin gücünü daha iyi gördüğünü, teknolojinin ekonomik büyümeye ve kalkınmaya yaptığı katkıların açıkça ortada olduğunu belirtiyor.

Raporun yazarlarından Irene Mia, Dünya Ekonomik Forumu internet sitesinde yer alan video röportajında raporun bulgularını açıklarken Amerika’dan liderliği ele geçiren Danimarka gibi kuzey ülkelerinin genel olarak başarılı bir çizgi izlediklerine dikkat çekti.

Hazırlanan raporun yıldan yıla değişen eğilimleri gösterdiğini belirten yetkililer, küreselleşen dünyada, bu küresel raporun hükümetlere bir rehber olması gerektiğini kaydetti.

Bilişim teknolojilerinin yaşamın farklı kesimlerine uyarlanması ve kullanımı konusunda Türkiye, bu son raporda 122 ülke arasında 52’inci sırada. 2005 yılında 115 ülke içinde 48’inci sırayı alan Türkiye, 2004 yılında da 104 ülke içinde 52’inciydi.

NTVMSNBC

## BİLGİSAYAR PROGRAMLARI KAYIT VE TESCİL İŞLEMİ BAŞLADI

**Bilgisayar Programları ve Veritabanları Kayıt - Tescil İşlemleri Kültür bakanlığının [www.telifhaklari.gov.tr](http://www.telifhaklari.gov.tr) sayfasından yapılabilir. Burada yer alan Bilgisayar Programları ve Veritabanlarına İlişkin Kayıt - Tescil Başvuru Formu doldurulduktan sonra, aynı sayfada yer alan Taahhütname imzalanacak, aşağıda belirtilen yönetmelik maddesinde yer alan bilgisayar programına ait istenen bilgi ve belgeler eklenerek, Kültür Bakanlığı Sinema ve Telif Hakları Genel Müdürlüğü'ne başvurulacaktır.**

Başvurular genel müdürlükçe kabul edilmekte olup, Kültür İl Müdürlükleri tarafından kabul edilmemektedir. Doğrudan elden başvuruların yanında, posta ile de başvuru yapılabilir.

Fikir Ve Sanat Eserlerinin Kayıt ve Tescili Hakkında Yönetmelik  
İsteğe bağlı kayıt ve tescil

**MADDE 7 – (1)** Bu Yönetmeliğin 5 inci maddesine göre zorunlu kayıt tescile tabi olanlar dışındaki eser gruplarında eser sahipleri; başvuru formu, eser veya yapım üzerinde hak sahipliğini gösteren ve aksinin ispatı halinde her türlü hukuki ve cezai sorumluluğun üstlenildiğini gösterir bu Yönetmeliğin Ek-3'ünde yer alan taahhütname ve kayıt ve tescil ücretinin ödendiğine dair banka dekontu ile birlikte aşağıda belirtilen belgeleri ibraz ederek eserlerin kayıt ve tescilini yaptırabilirler:

**a)** Bilgisayar programlarında aşağıda belirtilen bilgiler "text" formatında "unicode" karakterlerden oluşacak şekilde verilir:

**1)** Ticari sırrı olmayan bilgisayar programları söz konusu olduğunda alenileşmiş olsun ya da olmasın bilgisayar programının belirleyici özelliklerini taşıyan (kaynak kodunun ilk yirmi beş ve son yirmi beş sayfası; eğer elli sayfadan az ise tümü), herhangi bir araca gerek olmaksızın görülebilecek şekilde, varsa özel işareti ile birlikte çoğaltılmış bir kopya,

**2)** Ticari sır içeren bilgisayar programları söz konusu olduğunda ilk ve son yirmi beş sayfalık ticari sırlar bloke edilmiş şekilde kaynak kodu veya bloke edilmeksizin ilk ve son on sayfası veya amaç kodunun ilk ve son yirmi beş sayfası ile kaynak kodunun herhangi bir on veya daha fazla

ardışık sayfası veya elli sayfadan kısa uzunlukta-ki programlar için ticari sırlar bloke edilerek tüm kaynak kodu,

**3)** Yeniden düzenlenmiş olan bilgisayar programları söz konusu olduğunda düzeltmeler ilk ve son yirmi beş sayfada yer alıyorsa (2) numaralı alt bentte düzenlenen seçeneklerden biri, değilse; bloke edilmemiş şekilde kaynak kodunun düzeltmelerin de bulunduğu yirmi sayfası veya bazı bölümler bloke edilerek düzeltmelerin yer aldığı elli sayfası.

**b)** Veri tabanlarında aşağıdaki bilgilerin "XML" formatında dijital ortama kaydedilmiş hali verilir:

**1)** Tek dosyalı veri tabanları (tek bir konuya ilişkin veri kayıtları) söz konusu olduğunda, ilk ve son yirmi beş sayfa, bunun verilememesi durumunda ilk ve son yirmi beş veri kaydı,

**2)** Birden çok dosyalı veri tabanları (ayrı ve farklı veri kaydı grupları) söz konusu olduğunda hangisi daha azsa her bir dosyadan veya tüm dosyalardan elli veri kaydı, bunun verilememesi durumunda elli sayfa veya tüm veri kaydı,

**3)** Yeniden düzenlenmiş veri tabanları (tek veya birden çok dosyalı) söz konusu olduğunda elli sayfa veya düzenlemeleri gösteren kayıtlar veya elli sayfadan az ise düzenlenmiş tüm bölümler, şifrelenmiş veri tabanları için tüm bölümler ile şifre açıklaması.

**c)** Diğer eser gruplarında ise kayıt ve tescili gerçekleştirilen eserin dijital ortama kaydedilmiş (DVD, VCD, Audio CD, CD Rom gibi) iki adet kopyası, güzel sanat eserleri için dijital ortama kaydedilmiş (DVD, VCD, Audio CD, CD Rom gibi) detaylı tanıtıcı temsilleri verilir.

**(2)** Yukarıda belirtilen belgeleri eksiksiz olarak ibraz edilerek başvurusu yapılan eserlerin kayıt ve tescili gerçekleştirilir. Bu işlem sonucu başvuru sahibine kayıt ve tescil belgesi verilir.

**(3)** Bu belgede, eserin adı, dili, üretim ve ilk aleniyet tarihi, eser sahipleri, diğer hak sahipleri, eser grubunun baş harflerini içerir kayıt ve tescil numarası, kayıt ve tescil tarihi, daha önce herhangi bir kayıt ve tescil işlemi yapıldıysa tarih ve numarası ile gerekli görülebilecek diğer bilgiler yer alır. Başvuranların sayısından üç adet fazla olacak şekilde düzenlenen kayıt ve tescil belgesinin üçü Bakanlıkta kalır.

TÜBİDER



## TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ BİLGİ HİZMETLERİ DAİRESİ

Aylık Bilişim Teknolojileri  
Haber Bülteni  
Yıl: 2 Sayı: 15  
Nisan 2007

Her ayın ilk iş günü elektronik  
olarak yayınlanır ve dağıtılır.

Atatürk Bulvarı No : 149  
Bakanlıklar ANKARA  
Tel : 312-413 80 00  
Faks : 312-425 48 54  
E-posta : sinan@tobb.org.tr

# BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ HABER BÜLTENİ

## TOBB BİLGİ HİZMETLERİ DAİRESİ AYLIK BÜLTENİ

### AİLELERİN TEKNOLOJİ SORUMLULUĞU

**Gelişen teknolojiye sahip olmak her geçen gün kolaylaşıyor ve böylece gelişmelerden yararlanabilecek fert sayısı da günden güne artıyor. Her ne kadar bu istenilen bir sonuç olsa da yanında bazı olumsuzlukları da getirme riski var. Sözü edilen durumun bilişim kanadındaki en büyük göstergesi PC sahipliği... Artık çoğu ailede bilgisayar mevcut ve olmayanlarda bilgisayarın gerekliliğini kabul edilmiş durumda.**

Evlerde bilgisayar bulunması toplumun bilişime adapte olmasında etkin bir role sahiptir fakat bununla beraber dikkat edilmesi gereken bir nokta var; çocukların bilgisayar kullanması...

Çoğu aile bilgisayarın gerekliliğine inanmakla beraber, sadece çocukları için PC almakta ve kendileri öğrenme gereği duymamaktadırlar ancak bu durumda çocukların PC kullanımını üzerinde bir denetime sahip olamamaktadırlar.

Bilgisayar çocukların okul ödevlerini yapabilmeleri için Internet vasıtasıyla onlara büyük bir yardımcıdır ancak bu durum her arandığında hazır bilginin kolayca elde edilmesi anlamına geldiği için araştırmacılığı köreltilir. Anne ve babalar böyle bir durumda çocuklarını araştırma yapmaya yönlendirebilmek için önce çocuğun bilgisayar başında ne yaptığını anlamaları gerekir.



Bazı aileler bilgisayar okuryazarlığına sahip olmadıklarından dolayı çocukların aşırı miktarda oyuna zaman ayırdığını ya da bilgisayarı sırf oyun için kullandığını düşünebilirler oysa PC kullanımını hakkında bilgi sahibi olmadan buna karar vermek adil bir davranış şekli olmaz. Çocuğun o sırada ders çalışma olasılığı pek akla getirilmez. Örneğin çocuk o sırada grafiksel olarak hazırlanmış ve eğitim amaçlı bir program kullanıyor olabilir.

Yukarıda sözü edilen durumların dışında işin bir de Internet tarafı var. Internet sahip olduğu pek çok avantajın yanında dezavantajları da yanında getiriyor ve bu durum ailelerin bu konuda bilgili olmalarını adeta zorunlu kılıyor.

Çocuklar Internet ortamında zararlı içeriklere çok rahat bir şekilde erişebilirler. Bazı durumlarda isteyerek oluşan bu durum çoğu zaman web sitelerindeki denetimsiz reklamlar ya da kendi kendilerine açılan "pop-up" lar sayesinde oluşabiliyor. Internet amacın dışına çıkılarak kötü amaçlı kullanıldığında çocuk istismarına bir kapı açılmış oluyor.

Çocukların zararlı içerikle karşılaşmalarının önüne geçebilmek için ailelerin çocukların kullandığı teknoloji ile tanışmaları gerekiyor. Tabi ailelerin PC okuryazarlığına sahip olmaları bu tür durumları önlemek için önemli bir etken olmakla birlikte tamamen yeterli olduğunu iddia etmek yanlış olacaktır.

Aileler çocuklarının bilgisayar kullanımı kısıtlamak için bir süre sınırı koyabilir; böylece çocukların derslerinden



uzaklaşmalarına yardımcı olabilirler.

Çocuklar bilgisayar kullandıkları sürenin tamamı boyunca yalnız bırakılmamalı ve ara sıra ne yaptıkları kontrol edilmelidir.

Internet ortamında sohbet programlarının hemen hemen hepsinin yazılanları kayıt etme özelliği vardır bu özelliklerden yararlanılarak çocukların özel hayatlarına fazla müdahale etmeden konuşmanın içeriği anlaşılabilir.

Zararlı web sitelerinin açılmasını engelleyen yazılımlar piyasada bulunmaktadır bu yazılımlardan bir tane edinilerek kullanılabilir. Bu tür yazılımlar zararlı içeriği barındıran sitelere ait geniş bir veritabanına sahiptirler ve güncellenerek yeni tespit edilen siteleri veritabanlarına aktarabilirler.

Çocukların kendilerine ait bir kullanıcı hesapları olmalı fakat bu hesaplara sınırlı yetki verilmelidir. Hesaplara yönetici yetkisinin verilmesinin bir diğer avantajı da bilgisayara bulaşmaya çalışan çoğu zararlı program yönetici yetkisi ile açılmış bir oturuma ihtiyaç duyarlar.

Yukarıda bahsi geçen önlemleri alabilmek için ailelerin mutlaka bilgisayara yabancı kalmamaları hiç değilse çocukları için öğrenmeye çaba göstermeleri gerekmektedir.

(sinan@tobb.org.tr)